

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI INVESTIЦИЯЛАР БЎЙИЧА ДАВЛАТ ҚЎМИТАСINI TАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасининг инвестиция салоҳиятини тўлиқ рўёбга чиқариш, инвестиция муҳитини янада такомиллаштириш, йиллик инвестиция дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, хорижий инвестицияларни жалб этиш учун қулай шароитлар яратиш, халқаро молия институтлари, хорижий ҳукуматларнинг молия институтлари, етакчи чет эл компаниялари ва банк тузилмалари билан ҳамкорликни кенгайтириш, шунингдек, жалб этиладиган чет эл инвестициялари самарадорлигини ошириш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат қўмитаси ва Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида унинг ҳудудий бўлимлари ташкил этилсин.

Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат қўмитаси ягона давлат инвестиция сиёсатини шакллантириш ва амалга оширишни мувофиқлаштириш ҳамда хорижий инвестицияларни жалб этиш учун масъул ваколатли давлат органи ҳисобланади.

2. Қуйидагилар Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат қўмитасининг асосий вазифалари ва фаолият йўналишлари этиб белгилансин:

мамлакатимиз иқтисодиёти тармоқлари ва ҳудудларига инвестициялар киритиш ҳажмини кенгайтиришни рағбатлантириш, республикада инвестиция муҳитини янада такомиллаштириш, хорижий капитал иштирокидаги корхоналарни ривожлантиришни

қўллаб-қувватлашга йўналтирилган ягона давлат инвестиция, жумладан, хорижий инвестициялар жалб қилиш сиёсатини шакллантириш ва амалга ошириш борасидаги ишларни мувофиқлаштириш;

хорижий инвестицияларни жалб қилиш ва Ўзбекистон Республикаси ҳудудида инвестиция фаолиятини кенгайтириш учун янада қулай шарт-шароитлар яратиш соҳасидаги меъёрий-ҳуқуқий базани янада такомиллаштириш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

Ўзбекистон Республикасининг йиллик Инвестиция дастурлари ва ҳудудий инвестиция дастурларини, жумладан, хорижий инвестициялар иштирокидаги лойиҳаларни ишлаб чиқиш, мувофиқлаштириш ва мониторинг қилишда иштирок этиш, хорижий инвестициялар, кредитлар ва молиявий-техник кўмаклашишга қаратилган маблағларни жалб этиш учун инвестиция тақлифлари бўйича ягона базасини юритиш;

Ўзбекистон Республикасининг хорижий давлатлар, халқаро иқтисодий ва молия институтлари, чет эл банклари, жамғармалари, агентликлари, компаниялари ва бошқа халқаро ҳуқуқ субъектлари билан инвестиция соҳасидаги ҳамкорлигини ўзаро манфаатли асосда ривожлантириш ва ҳамкорлик йўналишларини диверсификация қилиш бўйича тақлифлар ишлаб чиқиш;

хорижий инвестициялар жалб

этиш бўйича асосий йўналишларни белгилаш ва амалга ошириш, шунингдек, халқаро молия институтлари ва чет эл инвесторлари билан инвестиция соҳасидаги ҳамкорликни амалга оширишда Ўзбекистон Республикасининг давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, хорижий давлатлардаги дипломатик ваколатхоналарнинг савдо-иқтисодий масалалар бўйича маслаҳатчилари, халқаро ташкилотлардаги доимий вакилларининг фаолиятини мувофиқлаштириш;

Ўзбекистон Республикасининг хорижий давлатлар, халқаро молия институтлари, хорижий ҳукуматларнинг молия институтлари, етакчи хорижий компания ва банк тузилмалари билан инвестиция соҳасидаги ҳамкорлик масалалари бўйича халқаро шартномаларини ўрнатилган тартибда тайёрлаш, келишиши ва имзолашда иштирок этиш;

тармоқ инвестиция дастурлари, ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш борасидаги комплекс дастурлар, ишлаб чиқариш, транспорт-коммуникация ва ижтимоий соҳалардаги инфратузилмаларни ривожлантириш дастурлари билан боғлиқ инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш учун хорижий инвестициялар, авваламбор тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар, кредитлар ва молиявий-техник кўмаклашишга қаратилган маблағларни жалб этиш;

(Давоми 2-бетда.)

ТАЪЛИМ ВА ФАН ҲАРАКАТЛАР СТРАТЕГИЯСИ

HARAKATLAR STRATEGIYASI
2017-2021

Тошкент давлат иқтисодиёт университетида «Ҳаракатлар стратегияси — таълим ва фан соҳасидаги ислохотларнинг муҳим омили» мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди.

Тадбир Тараққиёт стратегияси маркази, Ўзбекистон «Адолат» СДП сиёсий кенгаши, партиянинг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияси, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Фан ва технологияларни ривожлантиришни мувофиқлаштириш қўмитаси ҳамкорлигида ташкил этилди.

Тошкент давлат иқтисодиёт университети ректори Б.Ҳодиев ва бошқалар Ҳаракатлар стратегиясида ижтимоий соҳа, хусусан, таълим ва илм-фан соҳаларини ривожлантириш, таълим тизимининг узлуксизлигини янада такомиллаштириш мақсадида сифатли таълим хизматлари имкониятларини ошириш, меҳнат бозорининг замонавий эҳтиёжларига мос юқори маънавий кадрлар тайёрлаш сиёсатини давом эттириш муҳим вазифа этиб белгиланганини таъкидлади.

Тадбир Президентимизнинг 2017 йил 7 февралдаги «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида»ги фармонида ижтимоий соҳа, хусусан, таълим ва илм-фан соҳаларини ривожлантириш борасида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш ҳамда соҳадаги долзарб масалаларни муҳокама қилишга бағишланди.

Ҳужжатда таълим муассасаларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, янги таълим муассасаларини қуриш, таъмирлаш ва капитал таъмирлаш баробарида уларни замонавий ўқув ва лаборатория жиҳозлари, компьютер техникаси ва ўқув-методик қўланмалар билан таъминлаш назарда тутилган.

(Давоми 3-бетда.)

Фуқаролар мурожаати доимо эътиборда

Ҳар бир шахснинг жамики ҳуқуқлари, жумладан, давлат идоралари ва органларига мурожаат қилиш ҳуқуқи ва кафолатлари қонун билан мустаҳкамланган.

Ўқувчининг ўқувчига тазйиқи — буллинг

синфда таълимий ва тарбиявий муҳитга путур еткази

Салоҳият ва имкониятлар намоиши

ҳар бир ўғил-қиз мақсадини қатъийлаштирди

Xalqaro ko'rgazma

Анъанавий тарзда ўтказиб келинаётган «Таълим ва мутахассислик» халқаро кўргазмаси жорий йилда ҳам уюшқоқлик билан ўтказилди. Ешларни мамлакатимиз ҳамда хориждаги етакчи олий таълим муассасаларида мавжуд мутахассисликлар билан яқиндан таништириш, мавжуд иш ўринлари тўғрисида маълумотлар бериш, юртимизда таълим соҳасида эришилган ютуқларни кенг тарғиб қилишга қаратилган маъмур тадбирда республикамиздаги барча олий ўқув юртлари, хорижий олий таълим муассасалари ва уларнинг филиаллари, таълим ва мутахассисликка йўналтирилган ўқув марказлари, хорижда таълим олишга кўмаклашувчи ташкилотлар ҳамда бандликка кўмаклашувчи марказлар иштирок этди.

(Давоми 7-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИНВЕСТИЦИЯЛАР БЎЙИЧА ДАВЛАТ КЎМИТАСINI ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда.)

инвестиция лойиҳаларининг амалга оширилишини тизимли назорат қилиш, чет эл капитали иштирокидаги корхоналар фаолиятини, шунингдек, инвесторлар томонидан инвестиция мажбуриятлари қандай бажарилаётганини таҳлил қилиш, хорижий инвестициялар иштирокидаги инвестиция лойиҳаларининг ўз вақтида ва самарали амалга оширилишига тўсқинлик қилаётган омилларни аниқлаш ҳамда уларни бартараф этиш бўйича тезкор чоралар кўриш асосида мамлакатимиз иқтисодиётига жалб этилаётган хорижий инвестициялардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш;

халқро ташкилотлар ва хорижий ҳукуматлар молия институтларининг жалб этиладиган кредит ресурслари ва техник кўмаклашишга қаратилган маблағлар (грантлар), Ўзбекистон Республикасининг Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси маблағлари, Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетини давлат мақсадли жамғармалари маблағлари ҳисобидан йўналтириладиган марказлаштирилган инвестициялардан самарали фойдаланиш бўйича тавсиялар ишлаб чиқиш;

мамлакатимизнинг иқтисодий ва инвестиция салоҳияти тўғрисида хорижий инвесторларни кенг хабардор қилиш учун Ўзбекистон Республикасида ва чет элларда халқро конференциялар, семинарлар, инвестиция форумлари ўтказилишини ташкил этиш;

иқтисодиётнинг тегишли тармоқлари ва ижтимоий соҳада амалга оширилаётган инвестиция лойиҳалари доирасида технологик ускуналар, бутловчи буюмлар ва материалларни харид қилиш учун тендер (танлов) савдолари ўтказиш ва уларнинг якунлари бўйича қоғозларни аниқлашда иштирок этиш, ишлаб чиқариш самарадорлиги, маҳсулот сифати ва рақобатдошлиги, энергия ва ресурс тежамкорлиги бўйича замонавий талабларга, экологик стандартларга жавоб берадиган илгор технологиялар ҳамда ускуналар бўйича жаҳон бозоридидаги вазиятнинг чуқур таҳлиладан, таклиф этилган нархларнинг дунё бозоридида ўртача баҳо ва юзга келган бозор конъюнктурасига мос келиши, шунингдек, тайёр ҳолда топшириладиган лойиҳалар киймати таклиф этиладиган технологияга қанчалик мувофиқ эканидан келиб чиққан ҳолда, тендер ҳужжатларини ишлаб чиқиш, экспертизадан ўтказиш ва тендер таклифларини баҳолашда қатнашиш, зарурат туғилганда, ўтказилган тендер (танлов) савдолари натижаларини рад этиш, тендер натижаларига кўра тузилган импорт шартномаларини бекор қилиш бўйича таклифлар киритиш;

инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш доирасида сотиб олинган ускуналар, техника ва технологиялар, бутловчи буюмларнинг нарх кўрсаткичлари, шунингдек, тайёр ҳолда топшириладиган лойиҳаларнинг киймат кўрсаткичларига доир импорт шартномаларини тизимли асосда пухта экспертизадан ўтказиш;

мамлакатимиз лойиҳа институтлари ва ташкилотларининг инвестиция лойиҳалари, аввало хорижий инвестициялар иштирокидаги инвестиция лойиҳалари бўйича лойиҳадан олдинги ва лойиҳа ҳужжатларини ишлаб чиқиш борасидаги фаолиятини мувофиқлаштириш.

3. Белгилаб қўйилсинки: Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат кўмитасининг ўз ваколатлари доирасида қабул қилинган ва меъёрий-ҳуқуқий хусусиятга эга бўлган қарорлари давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, мулкчилик шакли ва идоравий мансублигидан қатъи назар, ҳўжалик субъектлари томонидан бажарилиши шарт.

Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат кўмитаси Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари А.Ж.Раматов раҳбарлик қиладиган Худудларни комплекс ривожлантириш ва коммунал соҳа, транспорт, капитал қурилиш ва қурилиш индустрияси масалалари комплекси таркибига қиради.

4. Белгилансинки:

Ўзбекистон Республикасининг хорижий давлатлардаги дипломатик ваколатхоналарининг савдо-иқтисодий масалалар бўйича маслаҳатчилари ва халқро ҳамда хорижий молия институтларидаги доимий вакили лавозими Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат кўмитаси номенклатурасига қиради;

савдо-иқтисодий масалалар бўйича маслаҳатчилар ўз фаолияти юзасидан Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат кўмитасига ҳисобот беради;

Ўзбекистон Республикасининг савдо-иқтисодий масалалар бўйича маслаҳатчилари, халқро ва хорижий молия институтларидаги доимий вакиллари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси билан келишилган ҳолда, Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат кўмитаси раисининг буйруғига асосан тайинланади ва лавозимидан озод қилинади;

Ўзбекистон Республикасининг хорижий давлатлардаги дипломатик ваколатхоналари Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат кўмитасига иқтисодиётнинг таянч тармоқлари ва инфратузилмани ривожлантиришга тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ҳамда илгор технологияларни, устувор дастур ва лойиҳаларни амалга ошириш учун техник кўмаклашиш маблағлари (грантлар) ва имтиёзли кредитларни жалб этиш бўйича бажарилган ишлар тўғрисида таҳлилий материаллар, ҳисоботларни, шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг хорижий мамлакатлар билан инвестиция соҳасидаги ҳамкорлигини янада мустаҳкамлаш ва кенгайтиришга доир таклифларни ҳар чорада мунтазам тақдим этиб бориши шарт.

5. Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлигининг чет эл компания ва ташкилотлари ваколатхоналарини аккредитациядан ўтказиш вазифаси Ўзбекистон Рес-

публикаси Инвестициялар бўйича давлат кўмитасига ўтказилсин.

6. Шундай тартиб ўрнатилсинки, унга кўра, 2017 йилнинг 1 июнидан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат кўмитаси зиммасига инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш доирасида технологик ускуналар, бутловчи буюмлар ва материаллар етказиб бериш, шунингдек, битта шартнома бўйича қиймати 100 миң АҚШ долларидан ортиқ ҳажмдаги ишлар (хизматлар)нинг бажарилиши юзасидан тендер (танлов) савдолари натижаларини мувофиқлаштириш, экспертизадан ўтказиш, келишиш ҳамда уларга риоя этилишини назорат қилиш вазифалари қўйидаги ларни назарда тутган ҳолда юклансин;

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати томонидан ёки унинг қафолати остида жалб этилган кредитлар (қарз маблағлари) ҳисобидан молиялаштириладиган;

Ўзбекистон Республикасининг Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси маблағлари ҳисобидан биргаликда молиялаштириладиган;

устав фондида давлат улуши 50 фоиздан зиёд бўлган ҳўжалик субъектлари томонидан хорижий инвестициялар (кредитлар) ҳисобидан тайёр ҳолда топшириладиган лойиҳалар бўйича харид қилинадиган лойиҳалар.

7. Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги, «Ўзбекэкспертиза» акциядорлик жамиятининг қўйидаги вазифалари Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат кўмитасига ўтказилсин:

битта шартнома бўйича қиймати 100 миң АҚШ долларидан зиёд бўлган инвестиция лойиҳалари, жумладан, тайёр ҳолда топшириладиган лойиҳаларни амалга ошириш доирасида харид қилинадиган ускуналар, техника ва технологиялар, бутловчи буюмларнинг нарх кўрсаткичларига доир импорт шартномаларини экспертизадан ўтказиш;

инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш доирасида тендер натижалари бўйича тузилган импорт шартномаларини буюртмачи банк қаролатини олганини тасдиқлаганидан кейин амалдаги қонунчиликка мувофиқ рўйхатдан ўтказиш.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 21 ноябрдаги «Тендер савдоларини ташкил этишни такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 456-сонли қарори билан тасдиқланган Хомашё, материаллар, бутловчи буюмлар ва асбоб-ускуналар харид қилиш бўйича тендер савдолари ўтказиш тўғрисидаги низомнинг 55-ва 62-бандларига тегишли ўзгаришлар киритилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 15 мартдаги «Инвестиция лойиҳаларининг лойиҳа олди ҳужжатларини ишлаб чиқиш

сифатини ошириш тўғрисида»ги ПҚ-2836-сонли қарорининг 6-банди ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

8. Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат кўмитасига халқро молия институтлари, хорижий ҳукуматларнинг молия ташкилотлари ва донор мамлакатлар иштирокидаги инвестиция лойиҳалари доирасида ташкил этилган ва амалга оширилаётган лойиҳаларни жорий этувчи гуруҳлар ходимлари, шунингдек, инвестиция лойиҳалари ташаббускори бўлган вазирлик, идора ва ҳўжалик бирлашмалари мутахассисларини тендер ҳужжатларини тайёрлаш, келиб тушадиган тендер таклифларини баҳолаш жараёнларига жалб қилиш ҳамда уларни келишган ҳолда тендер комиссиялари таркибига киритиш ҳуқуқи берилсин.

9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ой мuddада тегишли иқтисодиёт тармоқда ва ижтимоий соҳада амалга оширилаётган инвестиция лойиҳалари доирасида Товарлар, ишлар ва хизматлар харид қилиш бўйича идораларо тендер комиссияси таркибини қайта тасдиқласин ва унга Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат кўмитаси раҳбарларини идораларо тендер комиссиялари раисларининг ўринбосарлари сифатида албатта киритсин ҳамда Идораларо тендер комиссияси тўғрисидаги низомни тубдан қайта кўриб чиқсин.

10. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги Давлат архитектура ва қурилиш кўмитаси, Молия вазирлиги, Адлия вазирлиги, Инвестициялар бўйича давлат кўмитаси билан ҳамкорликда бир ой мuddада Вазирлар Маҳкамасига инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш доирасида тендер (танлов) савдолари ўтказиш тартиб-таомилларини янада такомиллаштиришга доир таклифлар киритсин.

11. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ўн кун мuddада Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат кўмитаси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида»ги қарори лойиҳасини ўрнатилган тартибда тасдиқлаш учун тақдим этсин.

12. Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат кўмитаси Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги, Адлия вазирлиги, бошқа манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда икки ой мuddада қонунчиликка мазкур Фармондан келиб чиқадиган ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақидаги таклифларни Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

13. Ушбу Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазир А.Н.Арипов ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси В.А.Ғолишев зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Ш.МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2017 йил 31 март

2017-yil 1-aprel, № 26 (8987)

2017-yil — Xalq bilan muloqot va inson manfaatlari yili

Истиқлол йилларида юртимиз суд-ҳуқуқ тизимида туб ўзгаришлар амалга оширилиб, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари меъдрий-ҳуқуқий ҳужжатлар билан тўлиқ кафолатланди. Суд-ҳуқуқ тизimini янада демократлаштириш ва эркинлаштириш, аҳолининг одил судловга бўлган ишончини ошириш, жамиятда қонун устуворлигини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилаётганда.

2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясида фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш кафолатларини кенгайтириш, уларнинг одил судловга эришиш даражасини, суд иш юритувининг самарадорлиги ва сифатини ошириш, номзодларни танлаш, судьялик лавозимига

юридик шахсларнинг мурожаатларини ўрганиш тизими амалиётга жорий қилинган. Судлар ҳар бир мурожаат ортида инсон тақдирини турганини инобатга олган ҳолда, уларни ўз вақтида қонуний ҳал этиш, адолатли қарор қабул қилинишига эришишлари зарур. Жисмоний шахслар ва юридик шахс вакиллари қабул қилиш тартиби қайта кўриб чиқилганидан сўнг раҳбарият қарийб ҳар куни

Фуқаролар мурожаати доимо эътиборда

тайинлаш тизimini янада такомиллаштириш бу соҳада амалга оширилаётган ислохотларнинг энг муҳим йўналишлари сифатида белгиланди. Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг "Ўзбекистон Республикаси суд тизими тузилмасини тубдан такомиллаштириш ва фаолияти самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармони суд-ҳуқуқ соҳасидаги давлат сиёсатини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтаришда муҳим аҳамият касб этади.

Олий суд ва Олий ҳўжалик судининг фуқаролик, жиноий, маъмурий ва иқтисодий суд иш юритиш соҳасида суд ҳокимиятининг ягона олий органи — Ўзбекистон Республикаси Олий судига бирлаштирилиши фармон аҳамиятини янада оширадиган. Чунинчи, бу орқали суд тизimini бошқаришдаги бир-бирини такорловчи функциялар бартараф этилади, ягона суд амалиётини шакллантириш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш кафолатлари кучайтирилади. Бунинг замирида нафақат одил судловга эришиш, балки инсонпарварлик, унинг қонуний манфаатларини самарали таъминлаш мақсади ҳам муҳимсамдир.

Ҳар бир шахснинг жамки ҳуқуқлари, жумладан, давлат идоралари ва органларига мурожаат қилиш ҳуқуқи ва кафолатлари қонун билан мустаҳкамланган. Мамлакатимизда фуқароларнинг мурожаатларини ҳал этиш бўйича ҳам кенг кўламли ишлар бажарилаяпти. Бу борада Президентимизнинг 2016 йил 28 декабрдаги "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари билан ишлаш тизimini тубдан такомиллаштиришга доир чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони дастурил амал бўлиб хизмат қилмоқда.

Юртимизда суд-ҳуқуқ тизимида амалга оширилаётган ислохотлар самараси ўларок, фуқароларнинг судларга бўлган ишончи юксалиб, турли муаммо ва низолаў ўз вақтида бартараф этилаяпти. Жисмоний ва

аҳоли билан учрашапти, уларнинг мурожаатларини тинглаб, муаммоларини ҳал этиш бўйича чора-тадбирлар белгилаяпти.

Олий судга фуқаролик, жиноий, маъмурий ва суд фаолияти билан боғлиқ бошқа масалалар бўйича 2016 йили 25 мингдан ортқ мурожаат келиб тушган бўлса, жорий йил айни пайтгача 7 мингдан зиёд мурожаат бўлди. Аҳолига янада қулайлик яратиш мақсадида ташкил этилган сайёр қабуллар кўплаб юртдошларимизнинг оғирини енгил, узогини яқин қилмоқда. Ҳақини 8 вилоятда сайёр қабул уюштирилди. Фуқароларга сайёр қабул ўтказиш ҳақида олдиндан эълон ва ахборот берилаётгани учрашув иштирокчиларига қулайлик яратиб, мурожаат этувчилар сонини оширяпти. Бунинг натижасида ўз ечимини кутаётган кўплаб муаммо ва камчиликлар ҳал этилмоқда.

Олий суд томонидан тайёрланган "Фуқаролик ишлари бўйича судга мурожаат қилиш тартиби" деб номланган қўлланма фуқароларнинг ўзини қийнаётган масала бўйича қаерга, қай tarzда мурожаат қилиши тартиби ҳақида батафсил маълумот беради. Мазкур қўлланма халқ қабулхоналари, кутубхоналар ва олий таълим муассасаларига тарқатилди. Қўлланмадан исталган киши бемалол фойдаланиши мумкин. Юртимизда суд-ҳуқуқ соҳасидаги туб ўзгариш ва ислохотлар, фуқаролар мурожаатларини ҳал этиш бўйича олиб борилаятган саъй-ҳаракатлар натижасида мавжуд муаммо ва камчиликлар бартараф этилгани боис, ўнлаб, юзлаб юртдошларимиз ҳаётда ижобий ўзгаришлар рўй бераяпти. Бундай ўзгаришлар ҳар бир кишининг давлат ҳокимиятига, жамиятга, эртанги кунга ишончини мустаҳкамлаш омилдир.

Абдураул ЭРАНОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Олий суди Шикоятлар ва
фуқароларни қабул қилиш
бўлими бошлиғи

Таъсис конференциялари давом этмоқда

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 3 февралдаги "Маҳалла институтини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармони маҳалла институтининг янада ривожланишида муҳим аҳамият касб этмоқда. Мазкур фармон асосида юртимизнинг барча ҳудудларида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича туман ва шаҳар кенгашлари таъсис конференциялари ўтказилмоқда.

Kuchli fuqarolik jamiyati sari

Жиззах вилояти Мирзачўл туманида ташкил этилган таъсис конференциясида маҳаллий ҳокимият вакиллари, масъул идоралар раҳбарлари, давлат ва нодавлат ташкилотлари мутасаддилари, маҳалла фаоллари ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этди. Тадбирда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича туман кенгаши намунавий низоми муҳокама этилиб, кенгаш ва унинг ижро аппарати тузилмаси тасдиқланди.

Йигилишда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Жиззах вилояти кенгашининг ташкилий йигилишига 8 нафар делегат сайланди. Шунингдек, туман кенгаши-

нинг раиси, биринчи ўринбосари, раиснинг ёшлар билан ишлаш, диний-маърифий масалалар, кексалар ва фахрийлар ишлари бўйича ўринбосарлари ҳамда кенгаш котиби очик овоз бериш йўли билан сайланди.

Ана шундай таъсис конференцияси Уйчи туманида ҳам бўлиб ўтди. 13-болалар мусика ва санъат мактабида ўтказилган тадбирда тумандаги фуқаролар йигинларидан 140 нафар делегат қатнашди. Анжуманда ташкилий масала кўриб чиқилди. Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича туман кенгаши раиси ва унинг тўрт нафар ўринбосари номзод делегатлар ичидан сайланди. Вилоят ташкилий конференциясига 8 нафар делегат ҳамда республика таъсис

йигилишида иштирок этиш учун бир нафар ишончли вакил сайланди.

— Мухтарам Президентимиз томонидан маҳалла институтини янада такомиллаштириш, уни жойларда халқнинг чинакам маслакдоши ва кўмакдошига айлантиришга катта эътибор қаратилмоқда, — дейди "Тепасарой" маҳалла фуқаролар йигини раиси Усмонжон Отабоев. — Бундан ташқари, фуқаролар йигинларининг моддий-техник базасини янада мустаҳкамлаш, ҳуқуқ ва ваколатларини кенгайтириш маҳалладаги маънавий муҳит барқарорлиги, оилалар тинчлиги, ёшларнинг бўш вақтинини мазмунли ўтказиш, аҳоли барча қатламларини ижтимоий ҳимоялаш каби қатор масалаларда катта аҳамият касб этади. Маҳаллалар фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича республика таъсис конференциясида иштирок этиш учун ишончли вакил сифатида сайланишим менга янада масъулият юклайди.

Республикамизнинг бошқа ҳудудларида ҳам таъсис конференциялари қизгин ва кўтаринки руҳда давом этмоқда.

Ҳасан МУМИНОВ

Тарбиянинг асоси

Қуёш нур сочиб, оламни ёруғликка буркагани каби, китоб ҳам тафаккуримизга зиё улашади. Ер юзига кун ёйилиб, атрофни бир-биридан ажратиб, уларни таний бошлаганимиз сингари, мутлола билан ҳаётни теранроқ англаймиз. Яхшини ёмондан, оқни қорадан фарқлашни ўрганамиз.

Маънавият — таълим-тарбиянинг асоси. У айнан мутлола воситасида шаклланади. Шу мезонга таний айтганда, таълим муассасаларида китоб ўқишга муносабатни тўғри ташкиллаштириш бошқа жамки масаланинг меъёрида давом этишини таъминлайди.

Пойтахтимизнинг Юнусобод туманидаги 12-мактабда ўқувчиларни адабиётга ошно қилиш ва уларда мутлолага қизиқишни ошириш мақсадида "Китобим — офтобим" тадбири ўтказилди. Мактабнинг бошланғич синф ўқувчилари қатнашган мазкур маърифий кечада китобхонлик тарғиботига қаратилган қатор лойиҳалар тақдим этилди. Жумладан, "Эртақлар — ях-

шиликка етаклар", "Ифодали ўқиш", "Шерхонлик" каби кўринишлар иштирокчиларда илиқ таассурот уйғотди. Ўқувчилар томонидан сахналаштирилган "Мукофот" эртаги барчага манзур бўлди.

— Китобларни асар қаҳрамони характерига мослаб ўқиб, ҳатто уларнинг гапини образли ифодалаб бераман. Бу орқали ўқувчиларни дарсга қизиқтиришга, ўша асарни ўқишга рағбатлантираман, — дейди мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси Муножат Ашурова. — "Китобим" офтобим" тадбири ҳам ўғил-қизларни адабиёт оламига ошно этиш, уларни Ватанга муҳаббат, аждодларга ҳурмат руҳида тарбиялашга йўналтирилгани билан аҳамиятлидир. Ушбу амалий ишларимиз китобхон ўқувчилар сафи кенгайишига хизмат қилади.

Дилмурод ДҮСТБЕКОВ,
"Ma'rifat" мухбири

Бурҳон РИЗОҚУЛОВ олган сурат.

2017-yil 1-aprel, № 26 (8987)

(Давоми. Боши 1-бетда.)

XVI Халқаро кўргазма Ўзбекистон "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Ўрта махсус, касб-хунар таълими маркази, Меҳнат вазирлиги, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси ҳамда "Ехроcontakt" МЧЖ билан ҳамкорликда ташкил этилди. Очилиш маросимида сўзга чиққанлар юртимиз таълим тизимида амалга оширилаётган изчил ислохотлар самарасида ёшлар замонавий билим ва касб-хунарларни эгаллаётганини таъкидлади.

Тақдимотларда ёшларнинг менежмент, иқтисодиёт, туризм, ахборот технологиялари йўналиши-

ҳасига бўлган қизиқиши ортганини кўрсатди, — дейди ТАҚИ вакили Нигора Раҳматуллаева. — Иштирокчилар шаҳарсозлик ва қишлоқ аҳоли яшаш жойларини комплекс қуриш, ландшафт архитектураси, кўчмас мулкни баҳолаш ва бошқариш мутахассисликлари бўйича кўлаб саволлар билан муножараат қилмоқда.

Кўргазма ёшларнинг қизиқишларини инobatга олган holda икки йўналишда ташкил қилинган бўлиб, иккинчи йўналишда ходимларни танлаш, кадрлар агентликлари, меҳнат биржаси, касбга йўналтириш ва аҳоли бандлигини таъминлаш марказлари иш олиб бормоқда.

— Туманимиздаги юздан ортиқ ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш корхона ва ташкилотлари бўш иш ўрнини таклиф этаёттир, — дейди Сергели тумани бандликка кўмаклашиш маркази мутахассиси Шоҳруз Содиков. — Олий, ўрта махсус маълумотли кадрларга эҳтиёж бор. Белгиланган тартибда кадрларни ишга қабул қилиш имкониятимиз мавжуд. Қувонарлиси, коллеж битирувчилари кўпроқ енгил саноат, тиббиёт соҳаларидаги бўш иш ўринлари учун резюмелар қолдиришмоқда.

Пойтахтимиздаги "Civil textile" масъулияти чекланган жамияти ходимлар бўйича мутахассиси Шаҳноза Маматмуродовани ёшлар билан мулоқот қилаётган чоғида учратдик. У корхонага тикувчи, маҳсулот сифати технологик жараёни назоратчиси, ишлаб чиқариш ҳисобчиси, ишлаб чиқариш муҳандиси, муҳандис-конструктор, электрик, дизайнер, таъминот бўйича мутахассис кадрлар зарурлиги ва уларни иш жойида кутиб қолишни таъкидлади.

Шунингдек, тадбир доирасида ёшларни касб-хунарга йўналтириш, уларда тадбиркорлик кўникмаларини шакллантиришга кўмаклашиш мақсади кўзланган лойиҳалар тақдимотлари ўтказилди, фильмлар намойиш этилди.

Аброр УМАРҚУЛОВ,
"Ma'rifat" мухбири

Б.РИЗОҚУЛОВ олган суратлар.

Салоҳият ва имкониятлар намойиши

ҳар бир ўғил-қиз мақсадини қатъийлаштирди

даги мутахассисликларга катта қизиқиш билдираётганининг гувоҳи бўлиш мумкин. Асосийси, академик лицей ва касб-хунар коллежлари битирувчилари хорижлик меҳмонлар билан инглиз тилида мулоқот қилишнинг уқдасидан чиқиб, ўзларига зарур маълумотларни ҳеч бир қийинчиликсиз олди.

— Бугун ҳар бир соҳа, жумладан, банк-молия тизими тараққиёти ҳам ахборот технологиялари билан бевосита боғлиқ, — дейди Тошкент молия институти битирувчиси Асрор Тоҳиров. — Ахборот технологияларини банк тизимига кенг татбиқ этиш, шунингдек, бу борада жаҳон тажрибасини чуқур ўрганиш талаб этилмоқда. Шунинг учун ҳам хорижий давлатлар университетларида ахборот тизимлари менежери йўналишида магистратура таҳсилни олишни мўлжаллаяпман.

Белосток политехника университети (Польша) таълим ва халқаро муносабатлар бўйича проректори Марта Кослор Элдор Абдумуталиповга ўзи фаолият олиб бораётган университет ҳақида батафсил маълумот бераётгани эътиборимизни тортди.

— Университетимиз нафақат Польшада, шунингдек, халқаро миқёсда ҳам эътироф этилган таълим муассасасидир, — дейди хорижлик меҳмон, — Университетда таҳсил олишни ихтиёр қилганларга ландшафт архитектураси, шаҳарсозлик, атроф-муҳит инженинерияси, механика, электротехника ва менежмент каби йўналишларда чуқур билим берилади. У ерда дарс берувчи ўқитувчиларнинг кўпчилиги Польша академияси аъзоси.

Чехия коллежи вакили ҳам ёшларга бир неча замонавий касблар ҳақида маълумот берди. Коллеж маъмурияти бошлиғи Филип Янковкийнинг айтишича, ҳозирги кунда кўпгина мамлакатларда аудиовизуал медиасанъат, бизнес психологияси, электрон бизнес, реклама менежменти ва жамоатчилик билан алоқалар каби баълаврият ихтисосликлари, соғлиқни сақлаш соҳаси бошқарувчиси магистр мутахассисларига талаб ошиб бораёттир. Ушбу соҳани тан-

лаган йигит-қизларнинг келажаги албатта ёрқин бўлади.

Ақсарият йигит-қизлар Малайзия, АҚШ, Хитой, Латвия, Англия, Венгрия, Австралия, Россия, Беларуссия, Швейцария, Корея, Япония каби давлатлардан қатнашаётган халқаро миқёсдаги олий ўқув юрталарига ҳам катта қизиқиш билдирдилар.

— Хорижий олий таълим муассасалари тўғрисида маълумотлар кўп бўлса-да, юртимиздаги университетлар эътиборимизни тортди, — дейди ЎзМУ қошидаги Сирожиддин номидаги академик лицейнинг 3-босқич ўқувчиси Ислонбек Қаримов. — Кўргазма замонавий мутахассислик бўйича тўла маълумот олишимизга имкон берди. Бу эса ҳаёлий орзуларимизни ойдинлаштириб, мայян таълим муассасасини танлаш бўйича қарорларимизни қатъийлаштирди. Мен Тошкент молия институтига ҳужжат топширишга қарор қилдим.

— Юртимиздаги кенг кўламли бунёдкорлик ишлари ўқувчиларнинг архитектура ва қурилиш со-

Бутун иқтидорларини ишга солишди

Мамлакатимиз барча ҳудудларида ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари ўқувчилари ўртасида умумтаълим фанлари бўйича бу йилги республика олимпиадасининг III (вилоят) босқичи қизгин ўтди. Унда жойлардаги академик лицей ҳамда касб-хунар коллежларининг 2- ва 3-босқич ўқувчилари 14 фан бўйича ўзаро беллашди.

Хусусан, Қибрай молия-иқтисодиёт коллежида пойтахт вилоятидаги академик лицей ҳамда касб-хунар коллежларидан жами 419 нафар ўқувчи ўз иқтидорини намойиш этиб, ғолиблик шохсўпасидан жой эгаллашга ҳаракат қилди. Мазкур "тафаккур баҳси"да ёш иқтидор соҳиблари ёзма иш ҳамда тест топширди. Уларнинг ишларини вилоят ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари тажрибали ўқитувчилари, олий таълим муассасалари профессор-

ўқитувчилари баҳолаб берди.

Таъкидлаш жоизки, мусобақа кунлари иштирокчилар учун барча қулайликлар яратилди. Узоқ туманлардан келган йигит-қизлар ётоқхона ва иссиқ овқат билан таъминланди.

— Беллашув натижаларига кўра айрим фанлар бўйича вилоятимиз ўқувчилари салоҳияти ўтган йилларга нисбатан ошгани кўзга ташланди, — дейди вилоят ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармасининг методик хизмат бўлими бошлиғи

Фотима Жуманова. — Мамлакатимизнинг география фанидан бу йилги 2-босқич ўқувчилари ишлари ҳакамлар ҳайъати томонидан юқори баҳоланди. Шунингдек, ўқувчиларнинг чет тили фанлари бўйича билимлари анча юксалгани кузатилди. Мутахассислар ўқувчиларимиз республика босқичида ҳам энг яхши натижа кўрсатишига ишонч билдирди.

Мазкур беллашувда ғолиб чиққан 3-босқич ўқувчилари ўзига билдирилган ишончни оқлаш учун олимпиаданинг республика босқичида 1, 2, 3-ўринлар учун имкониятларини ишга солиса, биринчилиكنи олган 2-босқич ўқувчилари келаси йилги вилоят босқичида тўғридан-тўғри иштирок этади.

МУХБИРИМИЗ

Умумтаълим мактабларида ДТС талабларининг бажарилишини таҳлил қилиш, ўқувчилар билимидаги бўшлиқларни аниқлаш, уларнинг иқтидор ва истеъдодини қўллаб-қувватлашда билимлар беллашуви муҳим аҳамиятга эга.

Зомин туманида ўтказилган беллашувнинг иккинчи босқичида ҳам ўқувчилар 16 фан йўналишида ўзаро билим ва кўникмаларини синовдан ўтказди. Иштирокчиларнинг биринчи ва иккинчи турда фанлар кесимида тинглаб тушуниш, ўқиб тушуниш бўйича, кейинги турда

Энг билимдонлар сараланмоқда

эса ёзма иш ва тест топшириқлари бўйича билимлари синалди.

— Мен таълим қирғиз тилида олиб бориладиган мактабда ўқийман, — дейди тумандаги 13-мактабнинг 8-синф ўқувчиси Барчиной Тошбоева. — Беллашувда ўзбек тили бўйича ўзлаштирган билим, кўникма ва малакаларимни синовдан ўтказдим. Топшириқлар дарс ва машғулотлар жараёнида ўтилган мавзуларга оид экани боис, ғолиблар сафидан ўрин олиб, вилоят босқичига йўлланмани қўлга киритдим.

Билимлар беллашуви тегишли Низом талаблари асосида ташкил этилди. Ўқувчиларнинг билимларини тажрибали педагоглардан иборат ҳакамлар ҳайъати ҳолисона баҳолаб берди.

Абдусаттор СОДИҚОВ

Жиззах вилояти

Ҳамиша қувноқ кайфиятда яшанг!

Ажойиб ҳазиллар, ичакузди латифалару хангомалар, аския ва пайровлар кимга ҳам манзур бўлмайди, дейсиз?! Гарчи дунёнинг кўплаб мамлакатларида апрель ойининг илк санаси кулги ва мутуйиба кун деб белгиланса-да, аслида кулги шинавондлар учун йилнинг 365 куну табассум билан лиммо-лим ўтади. Тўғри, бу сана туфайли ҳеч бир мамлакатда дам олинмайди, лекин одамларнинг кайфияти байрамона бўлади.

Баъзан кулгили вазиет тақозоси, баъзан эса ҳазил-мутуйибалар сабаб юзимизга табассум югуради. Аммо 1 апрелда кулги учун баҳона шарт эмас. Боиси, сананинг ўзи кулгига бағишланади ва «Кулги», «Алдов», «Ҳазил кун» каби номлар билан аталади. Айрим манбаларга кўра, 1906 йили 1 апрелда кулларни ҳимоя қилишга доир халқаро конвенция имзоланган. Яна шу кунни «Математика кун» деб билувчилар ҳам бор.

Аммо кўпчилик бу кунни бир хил тушунади — ҳазил байрами. Мазкур сана муносабати билан дўстлар, қариндошлар, касбдошлар, курсдошлар бир-бирига самимий ҳазил йўллаши, шайну гурурга тегмайдиган, енгил ёлғонлар ишлатиши, турли хангомаларни сахналаштириш билан атрофдагилар кайфиятини кўтариши аллақачон анъана тусига кирган.

Тарихий манбаларда келтирилишича, «апрель ҳазиллари»нинг қачон пайдо бўлгани борасида аниқ маълумот йўқ. Аммо тахминлар 1539 йилга ишора қилади. Шунга кўра, Фламандия зодагонининг ўз хизматкорларига ҳазиломуз топшириқ бериши кулги кунига асос бўлган. Қолаверса, илк бора 1509 йилда француз шоирларидан бири «Poisson d'Avril» (Апрель ҳазиллари) ҳақида маълумот ёзиб қолдирганига ҳам эътибор қаратиш жоиз.

Бироқ бу сана биринчи марта 1703 йили Москва шаҳрида оммавий тарзда нишонланган экан. Шу кунни жарчилар шахарма-шахар юриб, кўчаларни кезиб, барчани «кўз кўриб, қулоқ эшитмаган томошаларга» чорлайди. Яқин атрофдаги инсонлар уларга жон деб қўшилади. «1 апрелда ҳеч кимга ишонма!», деган оғоҳлантириш куну билан давом этувчи томошалар қўйилган сахна пардасига ёзиб қўйиларди.

Қерда, қандай кулишади?

Кулги куну дунёнинг турли бурчакларида турлича ўтказилади. Сана ўзининг оммавий ҳамда жўшқинлиги, беғуборлиги билан бошқа кунлардан ажралиб туради. Айниқса, кўринишдан совуққон, жиддий европаликлар 1 апрелни шунчаки уйга тикилиб олганча,

Bilasizmi?

барчасини четдан кузатиб ўтказишни ўзига эп кўрмас экан. Ахир кулги куну одамлар кутилмаган алдовлар, ёқимли ҳазиллар ҳамда гаройиб томошалар билан яқинларига ўзгача завқ, кўтаринки кайфият бағишлайди. Қолаверса, кимдир ўтган йили бошлаб алдаган дўсти билан «орани очик» қилиб қўйишга тараддулланади. Шу боис барча 1 апрель санасида жиддийлик либосини ечади, ҳатто ҳазил

кўтаролмайдиганлар ҳам дўстлари, яқинлари учун «сабр» қилади.

1 апрель ҳазил-мутуйибалардан ташқари, ноодатий анъаналарга ҳам эга. Масалан, Янги Зеландия, Ирландия, Буюк Британия, Австралия ва Жанубий Африка Республикасида анъанага кўра, 1 апрелда инсонлар бир-бирларини фақат куннинг ярмига қадар алдаши мумкин. Кейинги ҳазиллар «апрель тентакликлари» ҳисобланади.

Ўта совуққонлиги ва деярли безаҳтисролиги билан донг таратган германияликлар эса жиддийликдан холи ушбу кунни «Омадсиз кун» ҳисоблайди. Немислар азалдан шу санада тугилган инсонлар бир умр омадга ёлчмаслигига қаттиқ ишонади. Шунга қарамай, мамлакатда 1 апрель кулги куну сифатида нишонланаверади. Табиийки, инсонлар ушбу санани дўстлар даврасида, ажойиб ҳазиллар ҳамда яхши кайфият ҳамроҳлигида ўтказишади.

Португалияликлар эса мазкур сана янада қувноқ ўтиши ва эсда қоларли бўлсин учун бир-бирларига ун сепишаркан.

Ҳиндистондаги машҳур Холи байрами ҳам кулги куну арафасида бўлиб ўтади. Бу одатда, мартнинг охири ва апрелнинг илк кунларига тўғри келади. Анъанага кўра, фестивалда кишилар бир-бирларига рангли кукунлар, сув ва зираворлар сепишади. Бу билан улар эҳтимол одамлар қандай кўринишга ва рангга эга бўлмасин, аслида қалбан бир, яхлит эканини ифода-ламоқчи бўлишади...

Интернет манбаларида келтирилишича, АҚШда ҳазил қурбони «апрель аҳмоғи» (April fool) деб аталади. Бу сифатга «муносиб» бўлган одамлар фақат шу куну ранжимаслиги мумкин.

Айрим тарихий манбаларда бу одатнинг «ватани» сифатида Франция келтирилади. Аникроғи, у ерда эски янги йил байрами 25 мартдан 1 апрелга нишонланган бўлиб, фестивал одамларнинг ўзаро совға алма-

ҳазиллари аския санъатининг пайдо бўлишига асос бўлган. Ўзбек халқи маданиятининг ажралмас қисми бўлган аския санъати айни дамда ЮНЕСКО томонидан инсониятнинг жаҳон номоддий маданий мероси рўйхати-га киритилган.

Мутафаккирлардан бири айтганидек, кулги — ҳақиқатни ёлғондан фарқловчи восита. Шу маънода, кулги қачон ва қай тарзда юзга келмасин, жамият ҳаётида маълум бир вази-фани ўташи, яъни инсон кулги орқали фақатгина қувонishi эмас, балки ҳаёт ҳақиқатларини кўра олиши лозим.

Кулгининг турлари кўп. Уларнинг деярли барчаси, хусусан, ҳазил, латифа, пародия, ҳазв ҳамда аския каби сўз ўйинлари халқимиз қон-қонига сингиб кетган. Биргина Афанди латифаларини олайлик, уларни тинглаган киши борки, мароқ билан кулади. Машҳур кулги қахрамони тилидан айтилган латифалар ҳаммаша кишилар юзига табассум улашади. Аслида латифаларнинг муаллифи эшак минган Насриддин Афанди эмас, балки халқнинг ўзи. Шунчаки, ўтмишда бирор нарсани ҳазв остига олиши истаган кишилар тузум ёки мансабдорлар таъйиқидан кўриқиб, Афанди латифаларини тўқиган.

Оғиздан оғизга ўтиб келётган латифаларни қизиқарли воқеа асосида яратилган қисқа ҳикоя дея талқин этиш мумкин. Улар инсонлар фаолиятининг барча соҳаларини қамраб олади. Кишилар юзига табассум улашувчи латифаларда, кўпинча, ҳаёт ҳақиқати акс этади. Демак, латифалар инсонни нафақат кулдиради, балки ўйлантиради ҳам.

Кулгининг қандай турлари бор?

Ҳажвий кулги, ижтимоий кулги, ғолибона кулги, асабий кулги, жазавали кулги, физиологик кулги, паталогик кулги, сунъий кулги ва ҳоказолар. Айрим кулгилар борки, улар кишини кулдиришдан кўра, кўпроқ ўйлантиради, баъзан йиғлатади. Шундай бўлса-да, унинг ишқибозлари бисёр. Бу — захарханда кулги таърифини олган ҳажвийдир.

Ҳажвия долларб мавзуларни қамраб олган ҳолда, атрофдаги камчиликлар ва айрим инсонларнинг иллатларини кулги орқали фош этишга қаратилгани билан алоҳида аҳамиятга эга. У кулгининг мураккаб турларидан бўлиб, жамиятда юз бераётган ҳодисалар таъсирида тугилади. Ҳажвия — мисоли ойна. Фақат унда ўзингиздан бошқа ҳамманинг юзини кўришингиз мумкин.

Манбаларга кўра, ҳажвианинг илдизлари милoddан аввалги II асрга бориб тақалади. Тарихчи Плинийнинг ёзишича, милoddан аввалги VI асрга Гиппонакт исмли шоир бир инсон ҳақида ўткир ҳажвия ёзади. Буни қарангки, кулги орқали иллатлари фош этилган ҳажвия қахрамони эл орасида шарммисор бўлади.

XVIII асрдан бошлаб ҳажвия Европа газета ва журналларига худди «табиий офат» сингари кириб келди. Айниқса, мамлакат зодагонлари ўша пайтларда ҳазв қахрамонларига айланаиб қолишдан саросимага тушиб қолишади.

Шарқ халқлари, жумладан, ўзбек адабиётида ҳажвия асосан шеърят ва халқ оғзаки ижодиётида шаклланаиб, кейинчалик мустакил жанр сифатида ривожланди. Кўпроқ танқидий руҳда ёзилган ҳажвий асарларда жамият ҳаётининг, шунингдек айрим гуруҳ ёки шахсларнинг аксарият салбий томонлари тасвирланади. Ҳажвия турли жанрларда, хусусан, ҳажвий роман, ҳажвий пьеса, ҳажвий ҳикоя, ҳажвий фельетон шаклида ёзилиши мумкин.

Ўзбек ёзувчиларидан Абдулла Қодирий ва Абдулла Қаҳҳорнинг ҳажвий асарлари ушбу жанрнинг ривожланишида асосий пойдевор вазирасини ўтаган. Ўзбек наслрининг пешқадам вакилларидан бири Саид Аҳмад эса кичик ҳажвий асарлари билан ўзбек радио ва телевиденисидаги миниатюралар театрига асос солган. Ёзувчи, шунингдек, ўзининг ҳажвий ҳикояларида тараққиётимизга тўсиқ бўлаётган ярамас урф-одатлар устидан кулади, муҳим маънавий масалаларни ўртага қўяди. Унинг «Ханка ва Танка», «Лампа шиша» каби ўйлаб ҳажвиалари жамиятдаги долларб масалаларни қамраб олган.

Ҳажвиани жиддий кулги қаторига киритиш мумкин. Боиси, унинг мақсад ва вазираси нихоятда салмоқли. Шу маънода, у жамият ҳаётидаги айрим иллатларни йўқотиш, камчиликларни тўзатиш ва олдини олишга хизмат қилади.

1 апрель куну ана шу ҳажвичи ёзувчи шоирларнинг асарлари, йил мобайнида жавонда ётган латифа китоблари қайта варақланади. Одамлар худди кулги билан ёнма-ён юргандек бўлади. Ҳақиқатан, кун давомида кишига шодлик ва қувноқ кайфият туҳфа этиш учун эса етарлича ҳажвий билим, қобилият бўлиши лозим. Кулиб-кулдириб яшаш ҳар кунимизга, ҳар кимга ярашади. Муҳими, кулгимиз ҳеч кимнинг йиғисига сабаб бўлмасин!

Ирода ТОШМАТОВА
тайёрлади.

2017-yil 1-aprel, № 26 (8987)

Саралаш мусобақалари қизғин кечмоқда

Биринчи Президентимиз ташаббуси билан йўлга қўйилган уч босқичли тизим — «Умид ниҳоллари», «Баркамол авлод» ва Универсиада спорт мусобақалари ёшларимизнинг жисмонан соғлом, маънан етук бўлиб камол топишларида муҳим босқич вазифасини ўтамоқда. Бу йилги «Баркамол авлод-2017» спорт ўйинларида Жиззах вилояти мезбонлик қилади.

Ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари ўқувчилари ўртасида ҳар уч йилда анъанавий ўтказиб келинаётган мазкур спорт мусобақасининг финал босқичига бериладиган йўланмалар учун саралаш мусобақалари қизигандан қизимокда.

Айни пайтда коллеж ўқувчиларининг энг сеvimли спорт байрамига муносиб тадорик кўришини таъминлашга масъул тегишли ташкилотлар ўзаро ҳамкорликда махсус дастур ишлаб чиқиб, мусобақалар ўтказилиши белгиланган Жиззах олимпия захиралари коллежи спорт иншоотлари, Жиззах политехника институтининг футбол майдони, ушбу институт қошидаги академик лицейнинг спорт залида катта ҳажмда таъмирлаш ва реконструкция ишлари бажарилди. Шунингдек, Жиззах шаҳридаги кўчалар таъмирланиб, эрта баҳорда гул ва манзарали дарахт қўчалари ўтказилаётгани мезбон шаҳар кўрғига кўрк қўшмоқда.

Мазкур мусобақа билан боғлиқ энг асосий воқеалик айни кунда саралаш босқичи бошланганидир. Жиззах вилояти ҳокимлигида ўтказилган тadbирда вoleyбол, футбол, basketбол, қўл тўпи, бокс бўйича Наманган, Қарши, Самарқанд, Нукус ва Термиз шаҳарларида ўтадиган саралаш мусобақаларида катнашиш учун жўнаб кетаётган терма jamoalar аъзолари қатнашди. Айни кунларда «Баркамол авлод» мусобақалари дастурига киритилган жами 17 спорт тури: basketбол, футбол, вoleyбол, қўл тўпи, бокс, теннис, стол тенниси, бадий гимнастика, энгил атлетика, оғир атлетика, шахмат, сузиш, дзюдо, юнон-рум кураши, эркин кураш, тазквондо (WTF) ва бадминтон бўйича тажрибали мураббийлар ўқувчилар jamoalari билан машгулотларни фаол ўтказмоқда.

Юқорида таъкидлаганимиздек, ўғил ва қиз болалар jamoalari ўртасидаги basketбол бўйича саралаш мусобақалари Самарқанд шаҳрида ўтказилмоқда.

Қўл тўпи бўйича квалификация баҳслари эса Нукусда бошланди. Ҳозир Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат университетининг янгидан қурилган спорт зали ҳамда Нукус шаҳридаги ўйин турлари ва энгил атлетика бўйича ихтисослаштирилган спорт мактабида мусобақанинг финал босқичига йўланмани қўлга киритиш учун Қорақалпоғистон Республикаси, барча вилоятлар ва Тошкент шаҳридан 14 терма jamoa ўзаро куч синашяпти. Шубҳасиз, мазкур мусобақаларнинг энг ҳаяжонли баҳслари футболчилар қарама-қаршилигида кузатилади. Қарши шаҳридаги «Геолог» мажмуаси ва «Насаф» футбол мактаби стадионларида «Баркамол авлод-2017» футбол мусобақасининг республика босқичига саралаш ўтказилмоқда.

Унда 14 jamoa куръа натижасига кўра тўрт гуруҳга бўлинган ҳолда қатнашяпти. Хусусан, «А» гуруҳи: Тошкент шаҳри, Хоразм ва Наманган вилояти, Қорақалпоғистон Республикаси, «В» гуруҳи: Қашқадарё, Жиззах ва Андижон вилояти, «С» гуруҳи: Сирдарё, Самарқанд, Бухоро ва Сурхондарё вилояти, «D» гуруҳи: Тошкент, Навоий ва Фарғона вилояти.

Мазкур масъулиятли босқичда голиб бўлган спортчилар «Баркамол авлод» спорт мусобақаларининг мамлакат босқичида ўз вилояти шарафини ҳимоя қилади.

Термиз шаҳрида ўтган бокс бўйича саралаш мусобақасида муҳлислар бир-бирдан қизиқарли муштаклашуларга гувоҳ бўлди. Дарвоқе, жорий йилда бокс жанглари яна бир вазн (81 кг)га кўлайди ва 8 тага етказилди. Худудий саралаш баҳсларининг энг охиригиси — вoleyбол мусобақалари 8—13 апрель кунлари Наманган шаҳрида ўтказилади.

МУХБИРИМИЗ

Юртимизда спортга берилётган юксак эътибор ва яратилаётган шароитлар туфайли сўнги йилларда спортчиларимизнинг халқаро турнирлардаги иштироки ва медаллари сони сезиларли даражада ошди. Қувонарлиси, мамлакатимиз ҳам дунёнинг энг муҳим спорт мусобақаларига мезбонлик қилиб, халқаро экспертлар эътирофига сазовор бўлаётти.

Ғолиб бўлиш учун сабаблар етарли

Хусусан, бугун пойтахтимиздан «Ле Гранд Плаза» меҳмонхонасида 8, 10, 12, 14, 16 ва 18 ёшгача болалар ва ўсмирлар ўртасида бошланган шахмат бўйича Осиё чемпиони хам шулар жумласидандир.

Нуфузли мусобақада қитъамизнинг 18 давлатидан 382 нафар ёш шахматчи голиблик учун баҳслашади. Ғолиблик учун асосий даъвогарлар орасида Омиди Аря (2418, Эрон), Сапармурод Отабоев (IM, 2415, Туркменистон), Тран Мин Танг (FM, 2406, Вьетнам), Таҳбаз Араш (2398, Эрон), Денис Махнёв (IM, 2374, Қозоғистон), Митрабха Гуха (FM, 2348, Хиндистон), Ҳагаван Ааканшка (WIM, 2272, Хиндистон), Мубина Алинасаб (WFM, 2220, Эрон), Батсурен Дамбасурен (FM, 2194, Мўғулистон), Ивана Мария Фуртадо (WIM, 2150, Хиндистон), каби юқори рейтингга эга шахматчилар бор. Бу эса чемпионат савияси нечоғлиқ юқори эканини англатади.

Ушбу мусобақада мамлакатимиз шарафини 117 нафар ёш шахматчиси ҳимоя қилади. Жумладан, ўз ёш тоифасида етакчилардан ҳисоблан-

ган Нодирбек Абдусатторов (IM, 2429), Нодирбек Ёкуббоев (2427), Саидакбар Саидалиев (2385), Жавохир Синдоров (CM, 2374), Шамсиддин Воҳидов (IM, 2370), Абдумалик Абдусалимов (FM, 2313), Гулрухбегим Тохиржонова (WGM, 2297), Баҳора Абдусатторова (WIM, 2161), Исломбек Синдоров (CM, 1965), Алихон Авазхонов (1735), Хумоюн Бекмуродов (CM, 1577), Афруза Ҳамдамова (WCM, 1449), Одина Олимова (WCM, 1308) каби ёшларимиз терма jamoamиз газнасига медаллар тақдим этишига ишонамиз.

Осиё чемпионатининг тантанали очилиш маросимидан сўнг 7 турдан иборат раpid мусобақаларига старт берилди. Демак, бугуннинг ўзида қитъа чемпионатининг дастлабки совриндорлари номини билиб оламиз.

Эслатиб ўтамай, «Ўзбекистон» ва «Ле Гранд Плаза» меҳмонхоналарида 2—8 апрель кунлари (3 ва 5 апрелда 2 турдан) 9 турдан иборат стандарт шахмат мусобақаси ўтказилди. 9 апрелда ўтказилиши мўлжалланаётган блиц мусобақасида ҳам голиблар 9 тур натижаларига кўра аниқланади.

Чемпионат якунида энг кўп медалга жамгаран уч давлат терма jamoasига кубок топширилади. Шахсий ҳисобда олтин медалга сазовор бўлган шахматчилар ўз ёш тоифасида шу йили кузда Бразилия (8, 10, 12 ёшгача) ва Уругвайда (14, 16, 18 ёшгача) ўтадиган жаҳон чемпионатида иштирок этади.

Шунингдек, 18 ёшгача ўсмирлар ўртасида 1-ўринни олган шахматчи халқаро тоифадаги спорт устаси (IM), шахматчи қизга эса хотинқизлар ўртасида халқаро тоифадаги спорт устаси (WIM) унвони берилди. 2- ва 3-ўринни олганларга эса FIDE устаси (мос равишда — FM/WFM) унвони тақдим этилади. Бундан ташқари, 16 ёшгача тоифасида олтин медалга сазовор бўлган шахматчиларга FIDE устаси (мос равишда — FM/WFM) унвони берилиши билан бирга, улар халқаро мастер (IM) нормасини бажарган ҳисобланадилар. Кумуш ва бронза медал эгалар спорт усталлигига номзод (CM/WCM) бўладилар. 12 ва 14 ёшлилар ўртасида Осиё чемпиони бўлганлар ҳам унвонга сазовор бўлишди: FM/WFM. 2- ва 3-ўринни олганлар CM/WCM унвонига эришади. Худди шундай титул 8 ва 10 ёшгача болалар ва қизлар ўртасида қитъа чемпионатида олтин, кумуш ва бронза медалга сазовор бўлган ёш шахматчиларга ҳам берилди.

Ушбу мусобақада иштирок этаётган юртдошларимизга омад тилаймиз.

Хусан НИШОНОВ

Умидли полвонлар беллашуви

Қўшқўпир туманидаги 30-умумтаълим мактабида эркин кураш бўйича туман биринчилиги мусобақалари бўлиб ўтди.

Туман халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими, Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси худудий филиали ва бошқа қатор ташкилотлар ҳамкорлигида ташкил этилган беллашувда 100 нафарга яқин ўғил-қиз 22, 26, 29, 32, 35, 38, 42 ва 47 килограмм вазн тоифаларида гиламга тушди.

— Қишлоқ жойлардаги ўқувчи ёшларни жисмоний тарбия ва соғлом турмуш тарзига кенг жалб этиш, улар ўртасида миллий спорт турларини янада оммалаштиришда бу каби мусобақалар муҳим ўрин тутлади, — деди туман ХТМФМТЭБ мудир Умид Исмоилов. — Жорий ўқув йилида туман БЎСМ қошида Фозовот, Хонобой сингари олис қишлоқлардаги умумтаълим мактабларида эркин кураш бўйича кўчма

тўғарақлар фаолияти йўлга қўйилгани спортсевар ўқувчилар учун айна мударо бўлди.

Қизғин баҳсларга бой тарзда ўтган беллашув якунида тажрибали мураббий Холмурод Дўсжонов шоғирлари — Иззатулло Раззоқберганаев, Зафар Ниёзметов, Дийёр Бозорбоев, Рибек Пўлатов, Зафар Курбонбоев, Асадбек Озодов, қизлардан Зилола Пўлатова, Рухшона Юсуфбоева ўз вазн тоифаларида галаба қозонди. Эркин кураш бўйича 17-умумтаълим мактабида таҳсил олаётган Отабек Рустамбоев, Умрбек Шомуродов, Отахон Маратов сингари умидли полвонлар зафар қучди.

Мусобақа голибларига диплом, медал ва эсдалик совгалари берилди.

Турсуной САТТОРОВА,

Қўшқўпир тумани болалар ва ўсмирлар спорт мактаби директорининг ўқув ишлари бўйича ўринбосари

Бола билан олам гўзал

Болани бежиз гулга қиёсламаймиз. Нозик ниҳолни қанчалар авайлаб ўстирсак, болага ҳам шундай эътиборда бўламиз. Ёшликда эгалланган билим фарзандларимизнинг келажagini белгилайди. Мамлакатимизда ёш авлоднинг баркамол вояга етиши учун барча шароитлар яратилган. Буни мактабгача таълим муассасалари фаоляти мисолида ҳам кўриш мумкин.

Пойтахтимизнинг Шайхонтохур туманидаги 567-МТМда 290 нафар бола таълим-тарбия олмақда. Муассасада болажонлар инглиз тили тўғарагида чет тилларни илк ёш давриданоқ ўрганиб боришмоқда. Бадий гимнастика тўғарагида қизалоқлар машқларни маромига етказиб ижро этмоқда.

— Президентимизнинг "2017—2021 йилларда мактабгача таълим тизимини янада такомиллаштириш чоратadbirlари тўғрисида"ги қарори ижросини таъминлаш мақсадида боғчамизда ота-оналар учун мулоқот хонаси, ҳар бир гуруҳда болалар учун кутубхона ташкил этганмиз, — дейди МТМ мудираси Мастура Мирсоато-

ва. — Кутубхонада болаларнинг ёшига мос кизиқарли эртақ ҳамда турли бадий, тарбияга оид китоблар муҳайё. Китобхон болалар сони кундан кунга ортмоқда. Бундан жуда ҳам мамнунмиз.

Муассасада миллий хунармандчилик асосида яратилган буюмлардан иборат бurchak ташкил этилган тарбияланувчиларимизнинг миллий анъаналаримизга ҳурмат руҳида улгайишида муҳим омил бўлмоқда. Шахмат ва шашка тўғараги ҳам болажонлар билан гавжум. Муסיқа дарслари болаларнинг сеvimли машғулотли. Уларга миллий чолғуларимиз ҳақида тушунчалар бериб борилади. Бир сўз билан айтганда, муассасада яратилган барча шароитлар болажонларимизнинг бахтли ва соғлом, ҳеч кимдан кам бўлмай улгайишига замин яратмоқда.

Феруза ХОЛМУРОДОВА,
"Ma'rifat" мухбири
Бурхон РИЗОКУЛОВ олган суратлар.

Ma'rifat

ТА'СИС
ETUVCHILAR:

**O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus
ta'lim vazirligi, O'zbekiston
Ta'lim, fan va madaniyat
xodimlari kasaba uyushmasi
Respublika kengashi.**

Bosh muharrir Abdusamat RAHIMOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga
olingan. Indeks: 149, 150. G-415. Tiraj 52143.
Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:

qabulxona — 233-50-55;
kotiбиyаt — 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
233-42-92(faks), 236-54-17.

ISSN 2010-LN14

«Ma'rifat» dan
materiallarni ko'chirib
bosish tahririyat
ruxsati bilan amalga
oshirilishi shart.

Tahririyatga kelgan
qo'lyozmalar taqриз
qilinmaydi va muallifga
qaytarilmaydi.

MANZILIMIZ:
100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:
Malohat TOSHOVA, Faxriddin RAHIMOV.
Navbatchi muharrir:
Dilshod RO'ZIQULOV.
Navbatchi:
Bobomurod XUDOYBERDIYEV.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi.
Korxonа manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.
O'zA yakuni — 22.15 Topshirildi — 23.20